

KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

TOIMINTASUUNNITELMA

Voimassa 1.8.2026 alkaen.

Heinäveden Kunta - Sivistyspalvelut - Perusopetus

Sisältö

JOHDANTO.....	3
1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat	3
1.1 Arvopohja ja tehtävä	3
1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset	3
2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet.....	4
2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	4
2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	5
2.3 Eettisen kasvun tukeminen	5
2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen.....	6
3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö.....	6
4 Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa	7
4.1 Oppimisen ja koulukäynnin tukea saavat oppilaat aamu- ja iltapäivätoiminnassa.....	8
4.2 Yhteistyö toiminnan järjestämisessä	9
5 Toiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa	10
5.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet.....	11
5.2 Toiminnan suunnittelu ja arviointi Heinävedellä.....	11
5.3 Toimita-aika- ja tilat	11
5.4 Toimintamaksut	11
5,5 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit.....	11
5.6 Toiminnan laajuus.....	12
5.7 Lasten määrä ja lapsiryhmän koko.....	12
5.8 Henkilöstö.....	12
5.9 Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen sekä ruokailu.....	12
5.10 Turvallisuusasiat ja pelastussuunnitelma.....	12

JOHDANTO

Toimintasuunnitelma pohjautuu Opetushallituksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteisiin 2011.

Kappaleen lopussa sinisellä esitetään mahdolliset Heinäveden paikalliset sisällöt, määritelmät ja painotukset. Heinäveden kunnan **Perusopetuspalvelut** järjestää tämän toimintasuunnitelman mukaiset perusopetuslain koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan.

1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. **Jos kunta järjestää aamu- ja iltapäivätoimintaa, tulee sitä tarjota kunnassa toimivien peruskoulujen ensimmäisen ja toisen luokan vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta perusopetuslain 20 c §:ssä ja 20 i §:ssä tarkoitetuille oppilaille.** Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan laajuudesta. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. (Perusopetuslaki 628/1998:1136/2003 ja 48b § 1090/2024). Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden perusteiden mukaisesti. Näissä perusteissa käytetään aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevasta perusopetuksen oppilaasta nimitystä lapsi. Toiminnassa lapsi ei ole oppilaan roolissa. Luvussa 4 käytetään oppilas nimitystä, kun viitataan perusopetuksessa määriteltyyn oppimisen ja koulunkäynnin tukeen.

1.1 Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvopohjaan. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- ✓ Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- ✓ Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- ✓ Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- ✓ Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi. Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen. Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa, ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua.

Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen. Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat ja lasten omat kokemukset tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvuympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua. Työsuhteiden pitkäkestoisuus edistää ihmissuhteiden pysyvyyttä, joka puolestaan lisää lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä. On suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (Lastensuojelulaki 417/2007 12 §). Toimintaa järjestettäessä otetaan huomioon eri kieliryhmien tarpeet sekä eri-ikäisten lasten tarpeet. Myös eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet otetaan huomioon mahdollisimman hyvin.

2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta (Perusopetuslaki 48 a § 1 mom. 1136/2003). Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia. Kunta täsmentää perusopetuslaissa säädetyt ja tässä luvussa kuvattavat yleiset tavoitteet ottaen huomioon paikalliset tarpeet, toimintaympäristön ja kunnan omat strategiset linjaukset.

2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia. Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä ja kehittävät paikalliseen yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Aamu- iltapäivätoiminta yhdessä oppilashuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo pohjan hyvälle yhteistyölle ja tiedottamiselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon.

Heinävedellä kasvatustyössä ja -kumppanuudessa aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu moniammatillinen yhteistyö. Aamu - ja iltapäivätoiminnan työntekijät tiedottavat lasten huoltajia Wilman kautta sekä

ilmoitustauluilla lasten päivittäiseen toimintaan liittyen. Toiminnan yleisestä järjestämisestä, maksuista ja muutoksista tiedotetaan Wilman kautta.

2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätelemään omaa toimintaansa. Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta. Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset linjaukset tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia ja sosiaalista kehitystä. Lasten tarpeet huomioonottava moniammatillinen yhteistyö edesauttaa myös aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmien muodostamista ja lasten sijoittelua ryhmiin. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus.

2.3 Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lapsilähtöisyys. Jokainen lapsi nähdään arvokkaana yksilönä. Lapset ovat ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään 10 ja teoistaan vastuullisia. He tarvitsevat eettisessä ajattelussaan ja vuorovaikutustaidoissaan aikuisten ohjausta. Eettisessä kasvatuksessa ja yhdenvertaisuuden tukemisessa on tärkeää erityisesti aikuisten antama malli, ryhmän vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat eettiset kysymykset. Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuu-

- ✓ omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- ✓ toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- ✓ oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ✓ ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- ✓ myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestävään elämäntapaan

Yhteisöllinen vastuun, luottamuksen ja huolenpidon ilmapiiri aamu- ja iltapäivätoiminnassa edistää eettistä kasvua. Eettisessä kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia sekä esteettisiä kokemuksia ja toiminnallisuutta. Lasta ohjataan menettelytapoihin, joilla mahdollisia ongelmatilanteita voidaan käsitellä myönteisesti ja ratkaisukeskeisesti.

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tavoitteena on osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Toiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Huomiota kiinnitetään erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muuta huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Perusopetuksen tavoin otetaan erityisesti huomioon lapset, jotka ovat taustaltaan saamelaisia, romaneja tai maahanmuuttajia, sekä viittomakieliset lapset. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet. Lasten tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea. Tässä onnistuminen edellyttää monialaista yhteistyötä aamu- ja iltapäivätoiminnan, sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja kodin kesken.

Toiminta Heinävedellä rakentuu monialaiselle yhteistyölle, sillä palveluiden tuottaminen ja toimintaympäristö korostaa yhteisöllisyyttä ja avoimuutta eri hallinnonalojen ja toimijoiden kesken (kuten vapaa-ajan toiminta ja muut alueen toimijat).

3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusopetuksen aamuja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Toiminnan järjestäjä ja toteuttaja vastaavat toimintapaikkakohtaisesta sisällön ja sen toteutuksen suunnittelusta. Sisällön suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon näiden perusteiden määräykset, toiminnassa mukana olevien lasten määrä, toiminnan monipuolisuus sekä mahdollisuus toimintojen eriyttämiseen ja pienryhmytyöskentelyyn. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan suunnitteluun. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet. Lapsen, huoltajan ja ohjaajan keskustelu ja tiedonvaihto siitä, millainen toiminta lasta kiinnostaa ja mikä tuottaa hänelle iloa ja virkistystä, vaikuttaa toiminnan sisällön käytännön toteutukseen. Sisältöön vaikuttavat myös paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen tarjoamat ja muut käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset. Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Sen avulla vahvistetaan lasten osallisuutta ja toiminnan yhteisöllisyyttä. Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista. Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten ikätason mukaiseen kasvuun ja kehitykseen tukevaan leikkiin, luovaan

toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja levähtäminen ovat toiminnassa tärkeitä. Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen ateriarjettiin sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä. Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä. Suomalaiseen ja muihin, lasten eri kulttuuritaustoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan mm. laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan. Toiminta voi tarjota lapsille mahdollisuuden myös oman harrastuksen löytämiseen. Koulun kerhotoimintaan ja taitteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- ✓ eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- ✓ leikki ja vuorovaikutus
- ✓ liikunta ja ulkoilu
- ✓ ruokailu ja lepo
- ✓ kulttuuri ja perinteet
- ✓ käden taidot ja askartelu
- ✓ kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- ✓ mediataidot
- ✓ arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- ✓ erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Heinävedellä toimintasuunnitelma toimii raamina toiminnan sisällön tarkemmalle suunnittelulle. Tarkempi ja yksityiskohtaisempi toiminnan suunnittelu tapahtuu koulunkäynninohjaajien toimesta.

4 Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on **perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulukäynnintukea tarvitsevista lapsista**, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen. Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä kehityksessään tukea tarvitseville lapsille. Leikin merkitys korostuu varsinkin nuorimpien osalta. Monipuolinen toiminta ja toiminnalliset työtävät edistävät lasten kehitystä. Liikunta, pelit ja leikit ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tilojen ja välineiden tulee olla myös tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin sopivia. Huomiota kiinnitetään muun muassa tilojen kokoon, muunneltavuuteen ja esteettömyyteen sekä kulkureittien toimivuuteen. Oikein suunnitelluilla ratkaisuilla tuetaan lasten omatoimista ja helpoa liikkumista ja toimimista tiloissa. Värienkäytöllä ja valaistuksella voidaan vaikuttaa ympäristön hahmottamiseen ja antaa virikkeitä. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla. Yhteistyö koulun kanssa lisää oppilaantuntemusta ja täydennyskoulutus varmistaa osaamista.

5.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen periaatteet

Kunta voi järjestää toimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia palvelun ostopalveluna muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai antamalla avustusta palvelujen tuottajalle (POL 48 b § 3 mom. 1136/2003). Kunta voi käyttää edellä mainittuja toiminnan järjestämistapoja myös samanaikaisesti. Julkisia palvelujen tuottajia ovat kunnat, kuntayhtymät sekä seurakunnat ja seurakuntayhtymät. Yksityisiä palvelujen tuottajia ovat esimerkiksi järjestöt, yhdistykset, yhtiöt ja muut palvelujen tuottajat. Kunnan ja palveluntuottajan välille laaditaan sopimus. Kunnan järjestäessä tai hankkiessa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös tuen toteuttamisesta (POL 20 f § 1090/2024). Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 635/1998 5 § 3 a, 1137/2003) mukaisesti. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että toimintaa järjestetään edellä mainituille lapsiryhmille. Kunnan tulee toimintasuunnitelmansa mukaisesti tiedottaa toiminnasta ja toiminnan järjestämistavoista kuntalaisille. Lapsen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan on huoltajalle vapaaehtoista. Toimintaa tulee tarjota joko 570 tai 760 tuntia koulun työvuoden aikana kullekin toimintaan osallistuvalla lapselle (POL 48 b § 4 mom. 1081/2006). Perheet hyödyntävät tarjolla olevan toiminta-ajan tarpeidensa mukaisesti. Toimintaa voidaan järjestää koulun työvuoden aikana arkipäivisin esimerkiksi keskimäärin 3 tai 4 tuntia päivässä, joko aamu- tai iltapäivätoimintana tai molempina. Sitä voidaan järjestää arkipäivinä pääsääntöisesti kello 7.00-17.00 välisenä aikana. Tarkoituksenmukaista on ajoittaa aamu- ja iltapäivätoiminta sellaiseen ajankohtaan, jolla mahdollisimman hyvin voidaan välttää lasten yksinolo ja tukea koulunkäynnin, vanhempien työelämän ja perheiden vapaa-ajan yhteensovittamista. Otettaessa lapsia aamu- ja iltapäivätoimintaan heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita (POL 48 b § 2 mom. 1136/2003). Aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu (POL 48 f 1 mom. 1081/2006). Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapselle on tarjottava välipala (POL 48 d § 1136/2003). Välipalat suunnitellaan monipuoliseksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön (POL 48 d § 1136/2003). Toiminnassa käytetään koulun tai muita toimintaan soveltuvia lähiympäristön tiloja. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee varmistaa, että tilat ja välineet ovat toimivia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia. Toimintapaikassa tulee olla voimassa oleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Koulutilojen käytön suunnittelussa, koulurakennusten korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Toimintaympäristön tulee tukea toiminnalle asetettuja tavoitteiden saavuttamista, ja sitä suunniteltaessa tulee ottaa turvallisuuden lisäksi huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus, lapsen kiinnostuksen kohteet ja toiminnan monipuolisuus. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton (POL 48 d § 1136/2003). Kunta voi ottaa vakuutuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa oleville lapsille. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia (POL 48 e § 1136/2003). Lain mukaan kunnan tulee varmistaa ohjaajien määrän ja osaamisen lisäksi se, että niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, pyydetään nähtäväksi ote rikosrekisteristä (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002 2 § 2 mom. ,1138/2003). Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999). Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan

asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä (POL 40 § 2 mom. 642/2009).

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Heinävedellä 1. ja 2. luokan lapsille sekä iltapäivätoimintaan oppilaille, joille on tehty tukea koskeva päätös tai joilla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite lapsille (Perusopetuslaki 48 b § 1090/2024).

5.2 Toiminnan suunnittelu ja arviointi Heinävedellä

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma (POL 48 b § 4 mom. 1136/2003), joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Kunnan tulee myös arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa (POL 48 c § 1136/2003).

Heinäveden kunta on päättänyt sijoittaa 1.8.2026 alkaen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan tuottamisen **koulun perusopetuksen** alaisuuteen. Toiminnasta vastaa koulun Rehtori.

Viranhaltijan ja/tai toimielimen päätösvaltaan kuuluvat mm. seuraavat asiat:

- ✓ toiminnan järjestäminen ja koordinointi - **Perusopetus, alakoulun rehtori**, tarvittaessa monialainen yhteistyöryhmä (asiantuntijat, muut toimialat)
- ✓ ostopalvelusopimusten tekeminen (Laki julkisista hankinnoista 348/2007) ja valvonnan toteuttaminen - Sivistysjohtaja ja/tai rehtori
- ✓ avustuksista päättäminen ja valvonnan toteuttaminen - Sivistysjohtaja ja/tai rehtori
- ✓ toimintasuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen - rehtori, tarvittaessa monialainen yhteistyöryhmä (asiantuntijat)
- ✓ päätös lapsen ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan - rehtori, tarvittaessa monialainen yhteistyöryhmä (asiantuntijat)
- ✓ toimintamaksun alentaminen ja perimättä jättäminen - rehtori

5.3 Toiminta-aika ja tilat

Heinävedellä järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa Heinäveden keskustassa (kirkolla) Otto Kotilaisen koulun yhteydessä sekä **Karvion koululla tarpeen mukaan** perusopetuksen järjestämänä. Toimintaa järjestetään koulun lukuvuosi aikataulun mukaisesti elokuusta kesän alkuun.

5.4 Toimintamaksut

Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa. Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- tai iltapäivätoimintaan. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja.

Jos aamu- ja iltapäivätoimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään vain puolet maksusta. Maksusta peritään vain puolet myös silloin, kun lapsi ei sairautensa vuoksi voi

kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta.

- 1) Kuukausimaksu 80 €/kk, kun aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve on 570 tuntia (keskimäärin 3 tuntia / koulupäivä).
- 2) Kuukausimaksu 100 €/kk, kun aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve on 760 tuntia (keskimäärin 4 tuntia / koulupäivä).
- 3) Mikäli toimintaan osallistuminen on tilapäistä (alle 6 kertaa kalenteri kuukaudessa), veloitetaan päivästä tuntikohtaisesti: 2h/10€, 3h/15€, 4h/20€, 5h/25€.
- 4) Toimintaan voi poikkeuksellisesti osallistua enintään 5 h/pv (kts.5.6 Toiminnan laajuus), viidennestä tunnista veloitetaan erikseen 10 €/1h. Jos päivittäiset tunnit ylittyvät sovitusta, käytetystä lisätunnista veloitetaan 10 €.
- 5) Sisaralennus: vanhimmasta lapsesta peritään edellä mainituin perustein määräytyvä maksu ja seuraavasta puolet ko. maksusta.
- 6) Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan elokuun alusta koulun alkamisesta koulun loppumiseen keväällä. Koulun loma-aikoina (sis.syys-, joului- ja talvi- ja **kesäloma**) lapselle ei tarjota toimintaa.
- 7) Toimintaa järjestetään koulun työvuoden aikana arkipäivinä pääsääntöisesti kello 7.00-17.00 välisenä aikana.
- 8) Jos lapsen aamu- ja iltapäivätoiminta alkaa kesken kalenterikuukauden, maksu määrätään toimintapäivien lukumäärän mukaan kuukausimaksua alhaisempana. Laskutus tapahtuu siihen asti, kunnes lapsi irtisanotaan toiminnasta. Jos tarve toimintaan päättyy kesken lukuvuoden, tulee paikka irtisanoa kirjallisesti ennen seuraavan toimintakuukauden alkamista. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden alusta. Osallistumismaksut laskutetaan lasten huoltajilta kerran kuukaudessa.
- 9) Jos lapsi on sairautensa vuoksi poissa yli 10 päivää kalenterikuukauden aikana, maksua peritään vain puolet. Jos lapsi on poissa sairauden vuoksi koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Huoltajan tulee erikseen hakea maksualennusta em.perustein Rehtorilta.
- 10) Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksua peritään puolet asiakasmaksusta. Huoltajan tulee erikseen hakea maksualennusta em.perustein Rehtorilta.
- 11) Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä. Huoltajien on haettava maksuvapautusta ja annettava selvitys tilanteestaan. Rehtori tekee päätöksen maksuasiassa.

5.5 Toimintaan hakeminen ja valintakriteerit

Toimintaan voidaan hakea lasta, jolla on todellinen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve johtuen huoltajien työssäkäynnistä tai opiskelusta. Erityisessä tapauksessa myös jonkun asiantuntijatahon erikseen suosittelemat lapset voivat hakea toimintaan. Tällöin on tärkeää huomioida myös ryhmään osoitettava avustajaresurssi lähettävän tahon kautta. Hakuilmoitus ja haku aamu- ja iltapäivätoimintaan toteutetaan sähköisen hakulomakkeen kautta. Hakulomake on kunnan nettisivuilla perusopetuksen alla. **Hakuilmoitus julkaistaan myös kunnan nettisivuilla sekä kunnan somekanavissa.** Hakuajan ulkopuolella toimintaan voi hakea samalla sähköisellä hakulomakkeella. Valintaperusteissa etusijalla ovat ensimmäisen vuosiluokan oppilaat ja sen jälkeen toisen vuosiluokan oppilaat. Mikäli hakijoita on enemmän kuin paikkoja, arvotaan jäljelle jääneet paikat toisen vuosiluokan oppilaiden kesken. Hakuajan jälkeen hakevat oppilaat otetaan huomioon ilmoittautumisjärjestyksessä, jos ryhmissä on tilaa. Lapsen ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan päättää Rehtori. Tarvittaessa Rehtori voi järjestää monialaisen yhteistyöryhmän valintojen tekemiseen.

5.6 Toiminnan laajuus

Toiminnan laajuus voi olla 570h (max.3h/pv) tai 760h (max.4h/pv). Lapsi voi olla vanhempien työstä johtuvista syistä toiminnan piirissä maksimissaan 5h/pv. Koska toimintaa järjestetään vain arkikoulupäivinä. Toimintaa ei järjestetä koulun loma-aikoina.

5.7 Lasten määrä ja lapsiryhmän koko

Perusopetuslaki (628/1998), luku 8 a ei määrittele aamu- ja iltapäivätoiminnalle numeerista ryhmäkokoarjaa. Laissa edellytetään, että toiminta on:

- turvallista
- lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta asianmukaisesti järjestettyä
- toteutettu niin, että ohjaajia on riittävä määrä suhteessa lapsiin

Kunnan suositus yhtä ohjaajaa kohden 13 lasta. Erityistä tukea/oppilaskohtaista tukea tarvitseville lapsille varataan ryhmässä kaksi paikkaa. Heidän osaltaan toteutetaan samoja järjestämisen periaatteita kuin yleisopetuksen oppilailla, ryhmään sijoittamisessa huomioidaan oppilaan ikä ja kehitysvaihe.

5.8 Henkilöstö

Henkilöstö resursoidaan kullekin toimintakaudelle perusopetuslain (628/1998) määrittämän mitoituksen mukaisesti. Kelpoisuudet määrittävät opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (968/1998) mukaisesti. Työntekijän tulee esittää rikosrekisteriote ennen työsuhteen alkua työnantajalle. Perehdyttäminen työhön tapahtuu perehdytysmateriaalin avulla sekä työssä ohjauksen ja oppimisen kautta. Henkilöstö käy läpi ja allekirjoittaa vaitiolo- ja salassapitosopimuksen sekä suorittaa tietoturvakurssin.

5.9 Kulkemisen ja kuljetusten järjestäminen sekä ruokailu

Aamu- ja iltapäivätoimintaan järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että koulumatkaetuuteen oikeutetuilla lapsilla olisi mahdollisuus käyttää etuutta osallistuessaan aamu- ja iltapäivätoimintaan. Tämä on kuitenkin vain aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnittelua ohjaava säännös eikä oppilailla ole lähtökohtaisista oikeutta kuljetukseen toiminnan loppuessa (Perusopetuslaki 32 §, 42 § ja 48 b § 3 mom.). Koulumatkaetuuden huomioiminen aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä harkitaan aina erikseen tapauskohtaisesti.

Lapsi saa aamupalan osallistuessaan aamutoimintaan, sekä välipalan osallistuessaan iltapäivätoimintaan.

5.10 Turvallisuusasiat ja pelastussuunnitelma

Turvallisuussuunnitelmat ovat yksikkökohtaisia ja ne päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Henkilöstö harjoittelee lasten kanssa hätäpoistumista ulos sekä sisään suojautumista kerran vuodessa. Työnantaja huolehtii, että riittävällä määrällä henkilöstöä on ensiaputaito. Lapset ovat tapaturmavakuutettuja vakuutusyhtiö OP Pohjolassa aamu- ja iltapäivätoiminnan ajan.

Lähteet:

Opetushallitus, Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011. Muutokset 2025.

Kuntalaki 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom. 31, (365/1995) 16 § 1 mom. ja 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom.

Lastensuojelulaki 25 § 417/2007

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) 5 § 3 a (1137/2003), Laki julkisista hankinnoista (348/2007) 32

Perusopetuslaki: 48 b § 4 mom. (1136/2003) 33, 2 mom. (642/2009), 4 mom. (1081/2006), 48 f § (1081/2006), 48 e §

(1136/2003), 48 c § (1136/2003)

Perusopetuslaki (1998/268) 20 a § (1090/2024)

Laki oppivelvollisuudesta 2 § (1091/2024)

<https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/opetus-ja-koulutus/aamu-ja-iltapaivatoiminta>

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysyttya/koulumatkaetu>